

65. Dr. Siklóssy László: *A magyar sport ezer éve*. III. Az Országos Testnevelési Tanács kiadása, Bp., 1929.
66. Idézi Siklóssy László: *A magyar sport ezer éve*. Az Országos Testnevelési Tanács kiadása, Bp., 1929.
67. Herkules XIII. évf., 9. Sz., 1896. május 1.
68. Antal Zoltán: „Ez a játék nem embernek való”. *Népsport*, XXXI. évf. 306. sz., 1975. december 31. A cikkíró a *Szabadkai Naplóra* hivatkozva közli a labdát hozó Kosztovics László nyilatkozatát az első futball-labda magyarországi kudarcáról.
69. Molnár Lajos 1879-ben megjelent *Athletikai gyakorlatok* c. könyvében található a labdarúgás első magyar nyelvű leírása.
70. *A magyar sport reneszánszának története 1896-tól napjainkig*. I–II. Bp., 1932.
71. Az MLSZ. 1901. január 19-én alakult meg 13 egyesület és a Budapesti Versenypálya Szövetség részvételével.
72. Kun László: *A sportolásra való társadalmi motiváltság főbb tendenciáinak alakulása hazánkban a századfordulótól napjainkig*. Magyar Testnevelési Főiskola, Tudományos Közlemények, 1970. III. kötet.
73. Az 1921. évi LIII. törvénycikk, a testnevelési- vagy leventetörvény államilag szabályozta a testnevelést, kötelezővé téve azt a már nem iskolás, 12-21 év közötti fiataloknak, sportpálya-építésekre is kötelezve a településeket, illetve a különböző intézményeket, vállalatokat. A törvény nemcsak a paramilitáris képzést szolgálta, hanem a sporttehetségek feltárását is segítette. Nem egy magyar olimpiai bajnok a leventemozgalom révén jutott el a versenysportig.

„SPORTHŐSÖK” A KOLOZSVÁRI SPORTÉLET KIBONTAKOZÁSÁNAK IDŐSZAKÁBAN

■ A sporttörténetben létezett olyan korszak is, amikor a sportsikereket nem a világversenyeken elért eredmények határozták meg. Az újkori olimpiák újraindítása korában számon tartanak olyan hőstetteket, amelyekre felfigyelt a magyar sajtó, sőt ezek nemegyszer nemzetközi visszhangot váltottak ki. Akkoriban a nézők öröme, a sajtó, a helyi közönség és a kortársak elismerése jelentette az igazi sikert. Ebben a korszakban érte el sikereit Borbély György atlétikabajnok, Istvánffy Gyula, az első magyar kerékpáros szakíró szerkesztője, illetve Appl Ferenc kerékpáros. Ugyanekkor fejlődött látványosan a kolozsvári labdarúgás a fővárosi szintjére. A képzeletbeli koronát pedig Somodi István fejére tették, akit Magyarország első számú atlétájaként tartottak számon. Hőstetteiket a korabeli sajtó gazdagon dokumentálta.

Borbély György: atléta, turista, kerékpáros

■ Az atlétika Kolozsváron az 1880-as években honosodott meg, 1884-ben pedig megalakult a Kolozsvári Atlétikai Club (KAC). A klub működésének legfontosabb részét a szervezett versenyek jelentették. Évente kétszer rendeztek nyilvános via-

dalt, emellett rendszeresen gyalogló-, illetve téli házi versenyeket is lebonyolítottak, amelyek népszerűek voltak a tagok és a közönség körében. A nyilvános viadal programjában szereplő versenyek közül az egyik kiemelt, úgynevezett bajnoki próba volt. Ha egy sportoló három egymást követő viadalon győzött ebben a próbában, illetve egy meghatározott eredménynél jobbat ért el, elnyerte az egyesület bajnoki címét. Ebben az időszakban a KAC három bajnokot avatott: Borbély Györgyöt, Kolozsváry Jánost és Göllner Bélát. A cím elnyerésével a bajnok örökös tiszteletbeli tagságot, aranyérmét és ezüst serleget vehetett át.

Az első három nyilvános viadalon (1885. május 17., 1885. szeptember 27., 1886. május 26.) a bajnoki síkversenyt 3218 méteres távon (kétnérföldes síkfutas) Borbély György nyerte meg, így egyesületi bajnoki címet, örökös tiszteletbeli tagságot, aranyérmét és ezüst serleget nyert.

Borbély (Aranyosrákos, 1860. augusztus – Zalaegerszeg, 1930. február 8.) a kor sportéletének kiemelkedő egyénisége volt. A debreceni kollégiumban érettségizett, itt került kapcsolatba a versenysporttal. Kolozsváron magyar–latin tanári okle-

Borbély György

velet szerzett. Tanári munkásságát Tordán kezdte, de nem szakadt el a kolozsvári sportléttől, minden atlétikai és kerékpáros versenyen ott volt résztvevőként, szervezőként egyaránt.

A kor „divatos” viselkedése megkívánta egy bajnoktól, hogy kevesebbet versenyezzen, hiszen nem tartották elegánsnak, ha elveszített egy vetélkedőt. Borbély viszont nem törődött ezzel, bajnoki címe ellenére az atlétikai klub egyénisége maradt, tovább versenyzett, újabb célokat tűzött ki magának. Egy 1885-ös versenygyaloglason (45 kilométeres távon Kolozsvár és Szamosújvár között) fölényesen győzött, következő évben pedig, az 1886-os Kolozsvár–Dés versenyen félórás hátránnyal, utolsóként indult. A verseny Benyovits Lajos nyerte meg, ennek ellenére a hős Borbély volt, aki a győztesen kívül mindenkit beért, és csak 4 perccel maradt el a győztestől.

Gyakran indult és nyert a középtávú versenyeken, rendszeresen versenyzett a kerékpárviadalokon: az 1888-as őszi atlétikai viadalon sok nézőt vonzott az

1000, illetve 3000 méteres távú kerékpár síkverseny az ideiglenesen kialakított városi atlétikapályán. A rövid versenyszámot Borbély nyerte meg.

Borbély szerette a kihívásokat, sokszor bolondnak is nézték, sőt a „lehetetlen” jelzővel illették sportcselekedeteit. De ő nem hazardírozott, minden lépését alaposan kiszámította, figyelembe véve képességeit. 1887 nyarán Kolozsvárról elindulva elgyalogolt a Magas-Tátrába, és megmászta a Lomnici-csúcsot. Útja 67 napig tartott, 30 vármegyében 250 községet érintett, közben a földrajzi és a népi-seleti sajátosságokat tanulmányozta. Útjáról levélben tájékoztatta egyesületét. Általános elismerésben részesítették ország-szerte, útjáról a nemzetközi sajtó is megemlékezett.

1889-ben úgy döntött, hogy kerékpárra ül, és elkerekezik a párizsi világkiállításra. 1889. június 25-én indult Tordáról, és 4271 kilométer megtétele után, augusztus 4-én visszatért Kolozsvárra. Útja során megjárta Párizst és Közép-Európát, sikere egyedi a kor sporttörténetében, Borbély neve pedig Európa-szerte ismert lett. Hazaérkezését az egész város ünnepelte, bajnokhoz illő fogadtatást rendeztek számára. Már Bánffyhunyon várják, a tiszteletére rendezett díszbeidő után pedig többen lovas kocsin követték a Kolozsvárra továbbinduló kerékpárost. Szászfenesen a KAC elnöke, báró Jósika Gábor várta és üdvözölte a sportolót, a díszmenet innen Kolozsvárra indult: Borbélyt a kerékpárosok, majd a KAC-elnök fogata követte, utánuk pedig a helyi sportvezetők, arisztokraták, sportbarátok kísérték a bajnokot. A Rákóczi-emlékszobornál ágyúlövéssel üdvözölték, Kolozsmonostortól pedig nagy tömeg várta a díszmenetet a Szent György-, mai Lucian Blaga-térig, ahol ismét Jósika Gábor köszöntötte a sportolót. Este díszvacsorát szerveztek a tiszteletére.

1893-ban Londonba (innen vasúton tért haza), 1895-ben pedig Scharscher Dániellel Konstantinápolyba biciklizett. Ezen kirándulásának célja a keleti világ megtekintése és bemutatása volt, de a rossz útviszonyok és a gyakori esések miatt Borbély fényképezőgépe tönkrement. Borbély György 1896-ban Zalaegerszegre költözött, ahol továbbra is kedvére kerékpározott. Bár hosszú útra többé nem vállalkozott, hatvanéves koráig biciklizett. 1919-ben elvitték „a vörösök” a bi-

ciklijét, ezzel pedig végleg lezárta sportolói karrierjét.

A feleki hegyre hajtástól az első kerékpárszakkönyvig

■ Az 1880-as évek végén a Kolozsvári Atlétikai Club vezetősége, belátva, hogy a kerékpár egyre népszerűbb a helyi sportolók körében, eldöntötte, hogy versenyeket rendez. Szakszerű pálya hiányában különböző országúti versenyeket szerveztek, ugyanakkor az év folyamán kerékpáron megtett távokat is számolták. A földrajzi adottságoknak köszönhetően a legérdekesebb versenyt a feleki hegyre hajtás jelentette.

A versenyt 1889. október 5-én rendezték, a résztvevők a Tanítók házától indultak, és 7 km-en keresztül hajtottak fel a Feleki tetőre, 365 m-es szintkülönbséget teljesítve. Leszállni, megállni, a biciklit tolni nem volt szabad. A győztes a budapesti Philippovich Emil volt, aki magas géppel 39 perc 9 mp alatt ért fel. Philippovich (Sabác, 1868-?) korának leghíresebb kerékpárosa volt. Bejárta Európát kerékpáron, az 1880-as évektől győzelmei sorát aratta nemzetközi és országos kerékpárversenyeken. Kelet- és Közép-Európa rekordere volt az 1000 méteres versenyszámban.

A kolozsvári kerékpárosok kiemelkedő versenyzője és sportvezetője dr. Istvánffy Gyula (Kolozsvár, 1860. április 5. – 1930. augusztus 16.) botanikus volt, a kolozsvári Egyetem magán-, majd rendes tanára, 1889-től a Magyar Nemzeti Múzeum növénytárának igazgatója, 1915-től a budapesti Műegyetem növénytan tanára. A Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd rendes tagja; éveken keresztül személye körül csoportosult a kolozsvári kerékpáros élet.

A kerékpározás iránt rajongók csoportja 1887-ben megalakította a Kolozsvári Atlétikai Club biciklikörét, és első vezetőjének dr. Istvánffyt választották meg. Elnökként népszerűsítette a kerékpáros turistautakat: itt az év folyamán megtett távolságokat összegezték. A kerékpárosok eleinte rövidebb kirándulásokat tettek Szatmár és Bihar megyébe, majd később a Kárpátokon is átkeltek, Bukovina és Bukarest felé. Ezen a kirándulásokon a sportolók kirándulási íveket vezettek, melyek a megtett út hossza és az irány mellett az út minőségét is jellemezték, merre ajánlott bicikliz-

ni, hol kell esetleg tolni a biciklit. A leghosszabb utat 1888-ban dr. Istvánffy Gyula tette meg: 2024 km-t. Feljegyezték róla, hogy kerékpáros kirándulásait kevés kivétellel tudományos kutatások céljából tette, képes volt akár a Fekete-tengerig is elbiciklizni moszatokért.

Dr. Istvánffy világot járt ember volt, kapcsolatban állt az Európa-szerte működő kerékpáros egyletekkel, hiszen huszonegy évesen doktorált botanikából a bonni egyetemen, külföldi tanulmányútjai során pedig kapcsolatot teremtett a helyi kerékpáros egyesületekkel. Tanulmányozva kedvenc sportjának helyzetét és jellegzetességeit, adatokat gyűjtött, 1890-ben pedig megválasztották az első önálló kolozsvári kerékpáros egyesület (a Kolozsvári Kerékpáros Egylet) elnökének.

Figyelemre méltó adat, hogy az első magyar nyelvű kerékpáros szakkönyvet is dr. Istvánffy írta. Kolozsvárról való távozás után Budapesten fejezte be és adta közzé munkáját *A kerékpárosság kézikönyve* címmel, amelyet 1894 augusztusában nyomtattak ki Kertész József nyomdájában Budapesten.

A könyv tizenöt fejezetében Istvánffy bemutatta a kerékpár fejlődését, tanácsokat adott a biciklizés megtanulásához, az utazásokhoz, a kerékpár gondozásához és javításához, illetve egészségügyi taná-

Dr. Istvánffy Gyula

csokkal is ellátta az olvasót. A könyv bevezetőjében dr. Felméri Lajos egyetemi tanár, a kolozsvári sportélet első tudományos elemzője összefoglalta gondolatait a biciklizéssel kapcsolatban. A professor hangsúlyozta a kerékpározás hatását az emberi egészségre, kiemelve a bicikli fontosságát a 19. század végi nagyvárosban. „A jelenkor civilizált embere sok dolognak bőségében van; de nagyon szűkölködik tiszta levegőben. A civilizáció gócpontjai: a nagy városok a levegő romlásának főfészkei. A városok szennyes levegője megtámadja izmainkat, petyhüdtté teszi tüdönket, s mint újkori rozsdá nap-hosszat marja kedélyünket. S mikor az irodájában kifáradt hivatalnok, ügyvéd, bíró vagy az osztályban nehezen lélegző tanár érzi, hogy »elbutítja a zagyvalék, s feje zúg, mint a malomkerék«: minő áldás, hogy gépre ülhet s villámgyors paripáján levegőt változtathat: a szennyes helyett üdítőt, mely megacélozza izmait, nyugalmassá teszi tüdejét s az életkedv érzetével tölti el elméjét.”

A könyvben a szerző korának vitatott témáját is elemezte: egészséges és ajánlott-e a kerékpár a hölgyek számára. Istvánffy eloszlatja a kételyeket, határozottan állítja, hogy már nem kérdéses egy hölgy számára, hogy illő-e kerékpározni. Nincs csinosabb, szebb látvány, mint egy jól, célszerűen öltözött hölgy, ki helyes tartással hajtja a hozzá illő, jól találó kerékpárt – vallja a szerző.

Appl, aki legyőzte „Góliátot”

■ A Kolozsvári Kerékpáros Egylet legnagyobb gondját az 1890-es évek elején a modern sportaréna hiánya jelentette. A Sétatéren létezett egy elhagyott atlétikapálya, melyet nem használt senki, így 1893-ban a kerékpáros egylet kérte a pálya átadását. A várossal egyetértésben 1894-ben megtörtént az átadás, az egyesület pedig nekifogott a pálya kialakításához.

A felújítás az egylet tagjainak adakozásával történt, akik 150 darab 40 koronás részvényt vásároltak. A befolyt összegből alakították ki a modern pályát: a terveket Molnár Endre építész (aki később az Esterházy hercegi uradalom építésze volt) készítette díjmentesen, Stampa Keresztély egyleti titkár segítségével. A pálya hossza 333 1/3 méter, szélessége az induló oldalon 7 méter, a vele párhuzamos oldalon 5 méter, a fordulóknál pedig 6 méter. A fordulók legmaga-

sabb emelkedése 1,62 méter volt, a körívek sugara 35 méter. A modern, európai színvonalnak megfelelő sportlétesítmény mészke burkolatát lehengettek és forró kátránnyal öntötték le, majd homokkal szórták be.

Az 1894-es pályaavatótól kezdődően Magyarország rangos versenyeit rendezték itt. Korabeli visszaemlékezések szerint a fővárosi Millenáris pálya felavatásáig (1896) a kolozsvári versenytér volt az ország legmodernebb központja, így nem csoda, hogy 1899-ig rangos versenyek színhelye lehetett, a leghíresebb versenyzők indultak itt: Modl Lajos, Wiegand Rezső, Schwab (Sváb) Béla, Minich Jenő, később pedig Gillemot Ferenc, Greiner Frigyes és Rottenbiller János.

Az 1890-es évek magyar kerékpáréletének aktuális kérdése volt a profizmus megengedése. A vezetők egy része azt vallotta, hogy előrehaladást csakis magas színvonalú versenyekkel lehet elérni. Mások a helyi sportolók érdekeit tartották szem előtt, hiszen a helyi amatőr kerékpárosok, akik saját kerékpárjukkal versenyeztek, nem tudták felvenni a harcot a modern gépekkel versenyző „profikkal” szemben, akik különböző biciklikereskedések, kerékpárgyárak támogatását élvezték. A helyi sportolók védelmének érdekében a versenyeken rendeztek úgynevezett zárt versenyszámokat, ahol a helyiek indulhattak. Ennek ellenére a közönség özőnlött a nagynevű fővárosiakat látni, így nem csoda, hogy amikor egy helyi „amatőr” legyőzte a fővárosi „profit”, a kolozsvári sportszerető közönség ezt a legnagyobb sikerként könyvelte el.

A kerékpáros egylet 1898 tavaszán rangos versenyt rendezett a Sétatéren. A tribünök megteltek, a pályán kívülről is rengetegen követték a versenyt. A sztárvendég az MTK neves versenyzője, Greiner Frigyes volt. Greiner nagy esélyeshez méltóan versenyzett, megnyerte a megnyitó 2000 méteres, majd a vendégek számára kiírt 3000 méteres versenyt. Az 5000 méteres főversenyen legyőzte Kolozsvár leghíresebb kerékpárosát, a fiatal Appl Ferencet. Ezen alkalommal rendeztek először tandem versenyt is (két-személyes kerékpár), itt a Greiner-Szakula páros új magyar rekorddal győzött. Az utolsó, 5000 méteres nyílt verseny során a kolozsvári kedvenc, Appl és Greiner óriási csatát vívott, végül a kolozsvári kerékpáros győzött a nézők nagy öröme.

A lelkes ifjúság Appl győzelme után befutott a pályára, a versenyzőt vállra emelték, és a tribünök előtt körbevitték, hősként ünnepelték.

Vereségeken át a győzelem felé

■ A labdarúgás megjelenésétől kezdve igen közkedvelt volt a kolozsváriak körében. 1896-ban az egyetem versenyvizsgát írt ki a tornatanári és vívómesteri állásért, amelyet Vermes Lajos nyert meg. Az akkori Magyarországon nagy népszerűségnek örvendő sportember ösztől a Római Katolikus Főgimnáziumban is tanított, rövidebb ideig pedig az Unitárius Kollégiumba és a Református Kollégiumba is kinevezték tornatanárnak. Bár az első futballmérkőzés helyszínét és időpontját homály fedi, 1896 tavaszán az egyetem Torna és Vívó Egyletében összegyűlt sportolók közül álló labdarúgócsapatok már mérkőzést rendeztek a város végi katonai gyakorlótelepén, a Bivalyréten. Vermes elsőként ismertette meg és tanította Kolozsváron a labdarúgást, emellett elterjesztésében, népszerűsítésében is jelentős szerepet játszott.

Közel tíz éven keresztül a labdarúgást a helyi tanintézetek diákjai űzték. A labdarúgócsapatok fennmaradása a sikeres generációváltáson alapult. Az iskolai és egyetemi válogatottak folyamatos utánpótlás-lehetőséggel rendelkeztek. Ez a folyamat elvezetett az erős csapatok megalakulásához, ugyanakkor azon csapatok esetében, ahol ez nem sikerült, a megszűnéshez. Érthető tehát, hogy az első rangos tornára (1903-ban) a katolikus és az unitárius kollégium válogatottjai, illetve az egyetemi válogatott nevezett be.

1904-ben számos labdarúgó érettségizett, így a középiskolai csapatok megszűntek. Ekkor Koncz Rudolf, Telkes Béla, Lőwi Lajos és Emil, Stotter Aladár, Pusztai Béla, Csoma Imre, Jenőffy Miklós, Muth Mihály, Gruncza Lipót, Petrán Sándor, Márkos József, Nászta István és Vescan Teofil megalakították a Kolozsvári Atlétikai Club labdarúgó szakosztályát, ezt báró Jósika Gábor elnök is lelkesen támogatta. Az új egyesületen kívül a Kereskedelmi Akadémiában zajlott élénk labdarúgóélet, így eleinte e két csapat játszott barátságos mérkőzéseket.

1905 tavaszán a KAC vezetősége teltet szerzett egy labdarúgópálya kialakítására a Rákóczi (ma General E. Grigorescu) úton levő megszűnt téglagyár helyén.

Ezen a telken a területet elsimították, gerendából állandó kapukat állítottak, később pedig hálót is készítettek, melyet a vasárnapi meccseken használtak. A pálya vonalait mérkőzések előtt meszelték fel. Néhány évvel később a pálya utca felőli oldalát fakerítéssel kerítették el, kétoldalt bejáratot létesítettek, így a mérkőzésekre belépődíjat is lehetett szedni. A meccsre a nézők számára a KAC játékosai padokat kértek kölcsön a szomszédoktól, melyeket mérkőzés után visszaadtak. A pályát 1905. május 11-én avatták fel, a KAC a nagynevű Budapesti Postást látta vendégül. A mérkőzést a Postás 19:1 arányban nyerte meg.

Ez a mérkőzés jelentette a kolozsvári labdarúgás bekapcsolódását a magyar futballéletbe. Bár sohasem fogalmazták meg nyíltan, a kolozsváriak célja a fővárosi egyesületek legyőzése volt. Nem számított, hogy Kolozsvárra többnyire a kisebb csapatok látogattak el, a helyi közönség mindig nagy szeretettel várta a budapesti labdarúgókat, és remélte az akkor szinte lehetetlen csodát: a győzelmet.

Egy-egy fővárosi együttes kolozsvári szereplése 1908-tól megszokottá vált, például a Törekvés ebben az évben háromszor is játszott, és mindegyik alkalommal fölényesen győzött. Fejlődést jelentett viszont, hogy az első 12–0-s vereség után egy 7–0, majd „csak” egy 4–0-s vereség következett a Kereskedelmi Akadémia Sport Köre (KASK) számára. A KASK 1908 októberében a Budapesti Egyetemi Atlétikai Clubot (BEAC) fogadta, és bár a vendégeknél hiányzott néhány alapember, az akadémia akkoriban nagy sikernek és ritkaságnak számító 5–2-s győzelmet könyvelhetett el. Erre a sikerre a korabeli sportvezetés is felfigyelt, így 1910 őszén már kolozsvári egyesületeket is beneveztek a Magyar Kupa sorozatában.

1911. szeptember 17-én nagyszámú közönség és magas rangú személyiségek jelenlétében került sor az új kolozsvári sporttelep felavatására, amely a labdarúgás és az atlétika számára igazi, európai színvonalú otthont jelentett. Az MLSZ képviselőjében jelen voltak Rösser A. István és Oprée Rezső alelnök, illetve Herceg Ede szövetségi kapitány is. A pályavaató atlétikai verseny után futballmérkőzésre került sor, Kolozsvár válogatottja a Csepeli Atlétikai Club ellen játszott. Az összecsapás a vendégek 4–1-es győzelmével végződött, de annál fontosabbnak bizonyult,

hogy a sporttelep megnyitásával Kolozsvár jelentős előrelépést tett a sport terén.

Az első világháború előtt alakult meg a Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club labdarúgó-együttese, a kor legjobb helyi játékosai pedig átigazoltak az akkor „igen pénzes” klubhoz. Az egyesület viszonylag rövid időn belül nagyszerű sikereket ért el. Sajnos a világháború megszakította a helyi labdarúgás fejlődését, így hiába tárgyalták Budapesten a KEAC felvételéről a magyar első osztályba, ezt a világháború szomorú kimenetele lehetetlenné tette.

A magyar atlétika „királya”:

Somodi István

■ Somodi István (Kolozsvár, 1885. augusztus 22. – Kolozsvár, 1963. július 8.) középiskolás diákra a Református Kollégiumban figyeltek fel, ahol számos sportversenyen diadalmaskodott. Sikeres érettségi vizsgája után a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem jogi karán folytatta tanulmányait; mint egyetemista tagja lett a Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Clubnak (KEAC), majd hamarosan az egyesület ifjúsági titkárának is megválasztották. 1904-től a Budapesti Egyetemi Atlétikai Clubba (BEAC) iratkozott át. Nagy előrelépést jelentett Somodi számára a BEAC-ba való átiratkozás, hiszen itt országszerte ismert szakemberek foglalkoztak az atlétákkal. BEAC-os időszakának kezdetén Somodi látványos fejlődést elsősorban távolugrásban ért el.

1906-ban rendezték görög javaslatra, a király védnöksége alatt, az athéni interim olimpiát. Somodi eredményei azt

jelezték, hogy komoly jövő áll előtte. Bár magasugrásban csak 165 cm-t ugrott a selejtezőkön, és ezzel nem szerepelhetett a döntőben, távolugrásban 8. lett 645 cm-es ugrásával, míg a helyből távolugrás versenyében az előkelő 6. helyen végzett 288 cm-es ugrással.

Az athéni verseny után Somodi visszatért Kolozsvárra, és a KEAC atlétájaként versenyzett tovább. Távolugrásban egyre ritkábban indult, a magasugrásra fektette a hangsúlyt, ugrótechnikáját javítva. Változtatott addigi ugróstílusán és technikáján egyaránt, elsőként próbálkozott a lécs fölötti vízszintes elfekvéssel úgy, hogy az ugrást szemből és nem oldalról indította. Az edzéseken elért kiemelkedő eredményeket 1907 őszétől a versenyeken is megismételte, s nagyon hamar sikerült a 180 centiméteres határt túllépnie.

Az 1908-as londoni olimpia fényes sikert jelentett Somodi számára, aki a július 21-én 188 centiméteres ugrásával ezüstérmet szerzett. Somodi sikerét az egész ország ünnepelte. „Az az erőfeszítő munka, amit egész nap produkált, mindenkinél felkeltette bámulatát” – dicsérte őt a *Nemzeti Sport* 1908. augusztus 1-jei számában. Sikerén felbuzdulva a város vezetősége belátta, hogy Kolozsvárnak szüksége van egy modern, európai színvonalú sporttelepre, ahol a labdarúgók, atléták, teniszezők, tornászok egyaránt edzhetnek és versenyezhetnek. 1911-re elkészült a városi sporttelep.

A londoni sikert követően Somodi István visszatért Kolozsvárra, ahol a hang-

Somodi – Drezda

súlyt tanulmányaira helyezte. Kevesebbet versenyzett a fővárosban, a két város közötti távolság, illetve az utazással járó magas költségek miatt. Csak a nagy versenyekre utazott, ahol mindig fényes győzelmet aratott. Az Atlétikai Szövetség szabályai szerint országos rekordnak csak az az eredmény számított, melyet az ország területén értek el, ezért a BEAC 1909. évi évvizáró viadalán elért 186 cm-es ugrása lett az új magyar csúcs. Ezt az eredményt látva a szakértők sejtették, hogy már csak idő kérdése, hogy a kolozsvári versenyző megismételje londoni eredményét. Ez meg is történt 1910-ben, amikor Somodinak sikerült ismét 188 centimétert ugrania a BEAC évvizáró viadalán.

Az új magyar csúcs elérése után dr. Speidel Zoltán, a korabeli magyar atlétikai élet legnagyobb szakértője részletesen és nagy elismeréssel elemezte sportolói munkásságát. Somodi pedig igazolta Speidel állításait. 1911-ben Drezdában a nemzetközi egészségügyi kiállítás alkalmából rendezett verseny fénypontját a magyar és a német magasugró-rekorder

összecsapása jelentette. A *Pesti Napló* tudósítója kiemelte, hogy Pasemann, a kétszeres angol bajnok s a többszörös német rekorder „személyes okok” miatt távol maradt. Somodi ennek ellenére fényesen versenyzett, 187 cm-es ugrásával megnyerte a versenyt. „Elsőrendű forrásból tudom, hogy Pasemann azzal az indoklással, hogy kissé letörve érzi magát, nem akarta erejét összemérni Somodival” – írta Lázár István a *Pesti Napló* 1911. július 22. számában.

Somodi István tanulmányait fontosabbnak tekintette a sportsikereknél, s bár fényes karrier várt rá a magyar fővárosban, ő Kolozsváron maradt. Szerepe a kor atlétikai életében vitathatatlan, ezt bizonyítja, hogy mikor a Magyar Atlétikai Szövetség összeírta atlétáit, „első számbavettként” Somodi Istvánt nevezték meg. Az első világháború utáni nehéz időszakban szülővárosában maradt, és a helyi tehetséges atléták nevelésével fáradozott évtizedeken keresztül.

Killyéni András

■ IRODALOM

- Aján Tamás (szerk.): *Magyarok az olimpiai játékokon 1896–2004. Athéntől Athénig*. Magyar Olimpiai Bizottság, Bp., 2005.
- Áros Károly: *Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon*. Szabó Károly magánkiadása, Szentendre, 2002.
- Földes Éva – Kun László – Kutassi László: *A magyar testnevelés és sport története*. Sport, Bp., 1977.
- Istvánffy Gyula: *A kerékpároság kézikönyve*. Kertész József Nyomdája, Bp., 1894.
- Killyéni András: *A kolozsvári sportélet életrajzi gyűjteménye (1818–1918)*. Ábel Kiadó, Kvár, 2006.
- Killyéni András: *Az ő neve csillag a magyar sport egén. Dr. Somodi István emlékalbuma*. Apáczai Csere János Baráti Társaság, Kvár, 2008.
- Killyéni András: *Elfelejtett örökségünk. Kolozsvár sportlétesítményei az első világháború előtt*. A szerző magánkiadása, Kvár, 2012.
- Killyéni András: *Vasparipák Kolozsvárott*. A szerző magánkiadása, Kvár, 2010.
- Kőváry László: *Testedző intézmények múltja Kolozsvárt*. Ajtai K. Albert Magyar Polgár Nyomdája, Kvár, 1897.
- Kuszkó István (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club I. Évkönyve*. Közművelődés Irod. Int. Könyv- és Könyvomda, Kvár, 1886.
- Kuszkó István (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club II. Évkönyve*. Közművelődés Irod. Int. Könyv- és Könyvomda, Kvár, 1888.
- Kuszkó István (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club III. Évkönyve*. Közművelődés Irod. Int. Könyv- és Könyvomda, Kvár, 1890.
- Kuszkó István (szerk.): *Emlékkönyv dr. Haller Károly működéséről*. Ajtai K. Albert Nyomdája, Kvár, 1906.
- Siklóssy László: *A magyar sport ezer éve*, II–III. kötet. Országos Testnevelési Tanács, Bp., 1928.
- Zuber Ferenc: *Az atlétika története Magyarországon*. Testnevelés 1934–1935.